

Скулптуре као сведоци прошлости

Радови стваралаца као што су Јозеф Клеменс, Енрико Паци, Симеон Роксандић, Тома Росандић, Драгомир Арамбашевић, Иван Мештровић изложене су у Дому Војске Србије

„Кроз Албанију”, Јована Пешића, „За отаџбину” Ђорђа Јовановића, „Карађорђе” Петра Убавкића – неки су од назива дела која су од јуче изложена у Дому Војске Србије на поставци „Скулптура у служби историје”, а поводом обележавања Сретења. Из колекције Народног музеја у Београду одабрано је 34 дела како страних тако и наших знаменитих аутора, као што су Јозеф Клеменс, Енрико Паци, чувени Симеон Роксандић, Тома Росандић, Драгомир Арамбашевић, закључно са Иваном Мештровићем.

Новија историја скулптуре у Србији у нераскидивој је вези са друштвеним, политичким и културолошким преображајем наше земље у последњим деценијама 19. и почетком 20. века, а стилске разноврсности сведоче о разликама у уметничким изразима, од минуциозног академском приступа са елементима класицизма, преко утицаја незаобилазног Родена и аутентичних тумачења сецесије, чиме је српска скулптура улазила у савремене европске токове.

– Кроз уметничко стваралаштво наших вајара, које ће посетиоцима бити доступно до 6. марта, могу се препознати преломни тренуци нашег друштва, можемо се подсетити истакнутих појединаца и њиховог утицаја на нас, а реч је о периоду од 1877. па до краја Првог светског рата. Портрети владара као и композиције инспирисане историјском тематиком у складу са националним романтизмом, пробуђеним после ослободилачких ратова и утемељења државе, својерсна су сведочанства историјске прошлости Србије и њеног преображаја у модерну европску земљу, нека врста визуелне артикулације историје – каже Бојана Борић Бре-

шковић, директорка Народног музеја, и истиче да је та кућа, будући да јој је приоритет неговање и промоција националне уметности и културе, традиционално изложбама из својих колекција обележавала Дан државности.

Како додаје Вера Грујић, музејски саветник и ауторка поставке, неколико најстаријих изложених портрета, који се чувају у Народног музеју, урадили су страни уметници, зато што у време када су настали још увек није било ни једног нашег стасалог вајара. Најранија дела која припадају корпусу новије српске скулптуре, дакле она остварења чији су аутори први домаћи академски образовани ствара-

оци, школовани у иностранству, настала су током седамдесетих и осамдесетих година 19. века да би се почетком двадесетог века слика била употпуњена новим нараштајима наших вајара.

– Петар Убавкић и Ђорђе Јовановић налазили су се међу младим људима чије је школовање и усавршавање у иностранству стипендирала држава, очекујући од њих да стечена знања искористе за добробит свог народа. По повратку у земљу радили су као професори у гимназијама, а Јовановић је предавао и у Уметничкој школи. Убрзо им се придружио и Симеон Роксандић, рођен у Славонији, а затим на сцену ступају Драгомир Арамбашевић, Јован Пешић, Пашко Вучетић, Словак Јан Корањек и други. Поменути вајари изводили су низ дела из домена меморијалне пластике и портрета знаменитих савременика, која су сећањем на славну прошлост указивали на смернице за будућност. Као учесници у ратовима оставили су бројне радове који сведоче о патриотизму, страдању и победи – прича Вера Грујић.

Један од начина економске и културне афирмације Србије у свету било је учешће на међународним изложбама, па су тако Убавкић и Јовановић учествовали на Светској изложби у Паризу 1889, годину дана касније на истом месту излагао је и Роксандић, да би се на поставци у Лондону 1907. налазила дела Јовановића, Роксандића и Боцарића. На европској сцени придружио им се ускоро и Иван Мештровић, закључује наша саговорница. **М. Димитријевић**

Кнез Михаило Обреновић,
Енрико Паци, 1872.